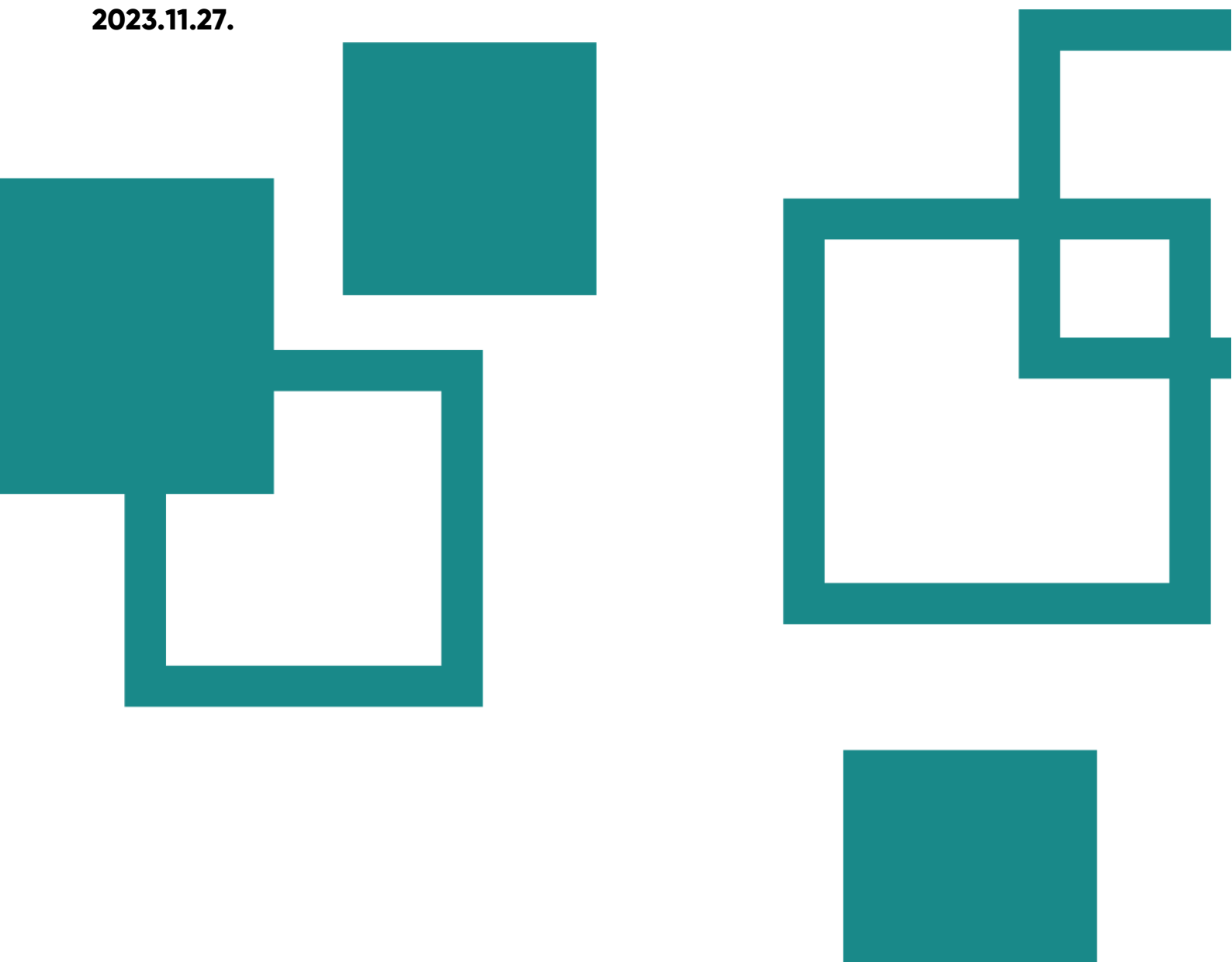

Inkább Izrael oldalán áll a magyar közvélemény a gázai konfliktusban.

A 21 Kutatóközpont kutatása

2023.11.27.

A több, mint 1200 áldozatot követelő, a Hamász által elkövetett október 7-i terrortámadás dél-Izrael területén, majd az ezt követő izraeli válaszcsepás a Gázai Övezetben kétségtelenül az elmúlt másfél hónap legnagyobb figyelmet kapó eseményei voltak a világsajtóban. Ugyan Magyarországon is napi szinten szerepel a vezető oldalak hírfolyamaiban a konfliktus és több [kormánypárti](#) és [ellenzéki](#) politikus is tett látványos gesztusokat, ezzel együtt elmaradtak azok az éles belpolitikai csörték és [tömeges megmozdulások](#), amik Nyugat-Európa és az Egyesült Államok nagyvárosaiban alapvetően meghatározták a konfliktusról szóló társadalmi diskurzust.

Ennek megfelelően a magyar választóknak egy fontos világpolitikai eseményről anélkül kellett kialakítani az álláspontjukat, hogy az őket körülvevő politikai és társadalmi térben a kérdés különösebben beszivárogna a mindennapokba. Ezt az állapotot térképezte fel a 21 Kutatóközpont november 20 és 23 között készült országos reprezentatív kutatása, amelyben a következő 6 narratívát tesztelték a kutatók a konfliktussal kapcsolatban:

- 1) Izrael agresszor és népirtást hajt végre a palesztinok ellen.
- 2) Az egyre brutálisabb iszlamista merényletek fényében egyre megértőbb vagyok Izraellel.
- 3) Izrael jogos önvédelmi harcot folytat az őt ért támadások ellen.
- 4) Izraelben csak akkor lesz béke, ha Izraelnek sikerült felszámolnia a Hamász nevű terrorszervezetet.
- 5) Támogatom a palesztin nép törekvését arra nézve, hogy önálló államuk legyen.
- 6) Ebben a konfliktusban nincs jó és rossz fél: mindkét oldal ugyanolyan kegyetlenséggel bánik az ellenségével.

Az állítások között szerepelnek Izrael-párti/palesztin-ellenes (2., 3., 4.), palesztin-párti/Izrael-ellenes (1., 5.), valamint egy semleges állítás is (a 6.). A válaszadóknak 1-5-ös skálán kellett értékelniük, hogy milyen mértékben értenek egyet az adott állítással, ahol az 5-ös értékelés a teljes egyetértést, az 1-es pedig a teljes elutasítást jelenti. Az alábbiakban az egyes állításokra adott átlagos értékeléseket mutatjuk be különböző választói csoportok szerint, valamint a 6 állításból létrehoztunk egy aggregált indexet ún. faktorelemzés segítségével. Az így létrehozott index szintén 1-5-ös skálán aggregálja a véleményeket, ahol az 5 jelenti a leginkább Izrael-párti/palesztin-ellenes és az 1 jelenti a leginkább palesztin-párti/Izrael-ellenes álláspontot.

A narratívák megítélésének ismertetése előtt fontos leszögezni, hogy a háború kirobbanása egyáltalán nem hagyta hidegen a közvéleményt. Arra a nyitott kérdésre, hogy mit tartanak a választók a legfontosabb közéleti eseménynek az elmúlt hónapokból, a kérdésre válaszolni tudók negyede az izraeli konfliktust jelölte meg valamilyen formában. Nyitott kérdések esetén az ilyen mértékű téma-koncentráció a szabadszavas válaszokban kiemelkedőnek számít.

1.ábra. A gázai konfliktussal kapcsolatos narratívák elfogadottsága választói blokkok szerint*

	Teljes népesség	Kormánypárti	Ellenzéki	Párt nélküli
Izrael agresszor és népirtást hajt végre a palesztinok ellen.	2.4	2.3	2.4	2.6
Az egyre brutálisabb iszlamista merényletek fényében egyre megértőbb vagyok Izraellel.	3.2	3.3	3.3	2.8
Izrael jogos önvédelmi harcot folytat az őt ért támadások ellen.	3.4	3.5	3.6	2.9
Izraelben csak akkor lesz béke, ha Izraelnek sikerült felszámolnia a Hamasz nevű terrorszervezetet.	3.6	3.8	3.6	3.2
Támogatom a palesztin nép törekvését arra nézve, hogy önálló államuk legyen.	3.1	2.8	3.3	3.0
Ebben a konfliktusban nincs jó és rossz fél: mindkét oldal ugyanolyan kegyetlenséggel bánik az ellenségével.	3.2	3.1	3.2	3.4

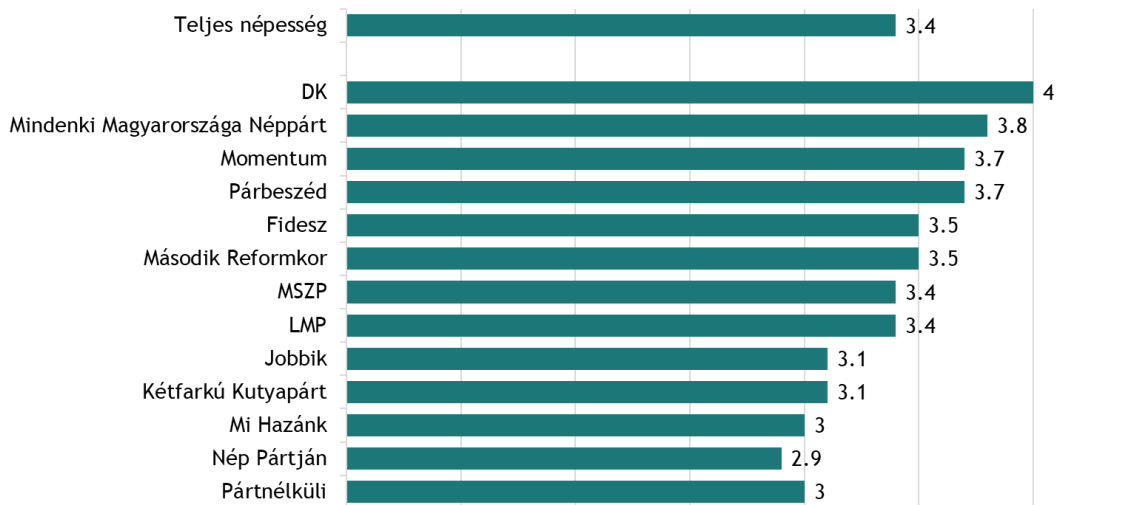
*Átlagpontok 1-5-ös skálán. A magasabbak pontszámok jelölik a magasabb fokú egyetértést az adott választói csoportban

A fenti ábrán (1. ábra) az egyes állításokra adott átlagpontokat mutatjuk be (a zöld színek jelzik a relatív magas és a piros színek a relatív alacsony átlagpontokat). A 6 állítás átlagpontja a teljes népességben 2,4 és 3,6 között szóródik, ami arra utal, hogy a magyar társadalom igencsak megosztott a kérdésben; a felkínált narratívák közül egyikkel sem tudnak maradéktalanul azonosulni, de el sem utasítják egyöntetűen azokat. Még a látszólag könnyen elfogadható közéleti, “egyik kutya, másik eb” típusú állításra, miszerint a konfliktusban nincs jó és rossz fél, is csak 3,2-es átlagpontot adtak a magyar választók. A legmagasabb átlagpontot (3,6) egy Izrael-párti álláspont (“csak akkor lesz béke Izraelben, ha felszámolják a Hamászt”) kapta, a legelutasítottabb állítás pedig egy [világszerte népszerű palesztin-párti narratíva](#), miszerint Izrael népirtást követ el a gázai övezetben.

Érdekes az eredményeket összehasonlítani a [Tett és Védelem Alapítvány hasonló témájú 2018-as kutatásával is](#). E szerint a teljes népesség 31%-a értékelte Izrael katonai fellépését népirtásként, a mostani kutatásban a válaszadóknak valamivel

nagyobb aránya, 37%-a adott 4-es, vagy 5-ös értékelést az erre vonatkozó állításra (azonos megfogalmazásban). Ezzel szemben viszont, ami Izrael jogos önvédelmi harcát illeti, az 5 évvel ezelőtti kutatás 33%-ánál jóval többen, a válaszadók közel fele (47%-a) értékelte így a történeteket. Szintén megértőbb a magyar közvélemény Izrael fellépésével szemben, mint 2018-ban volt a 2. állításra („Az egyre brutálisabb iszlamista merényletek fényében egyre megértőbb vagyok Izraellel”) adott válaszok alapján. Míg ezzel az állítással a társadalom 35%-a értett egyet 2018-ban, a mostani kutatásban 40%-ra nőtt az Izrael-párti álláspont támogatóinak köre (4-es és 5-ös értékelések). A pontos okokat csak találgatni lehet, de a számok alapján kijelenthető, hogy az Izraelt egyoldalúan elítélő és a palesztin szélsőségesek tettei felet szemet hunyó narratívák nem eresztettek olyan mély gyökereket a magyar társadalomban, [mint számos nyugat-európai országban](#).

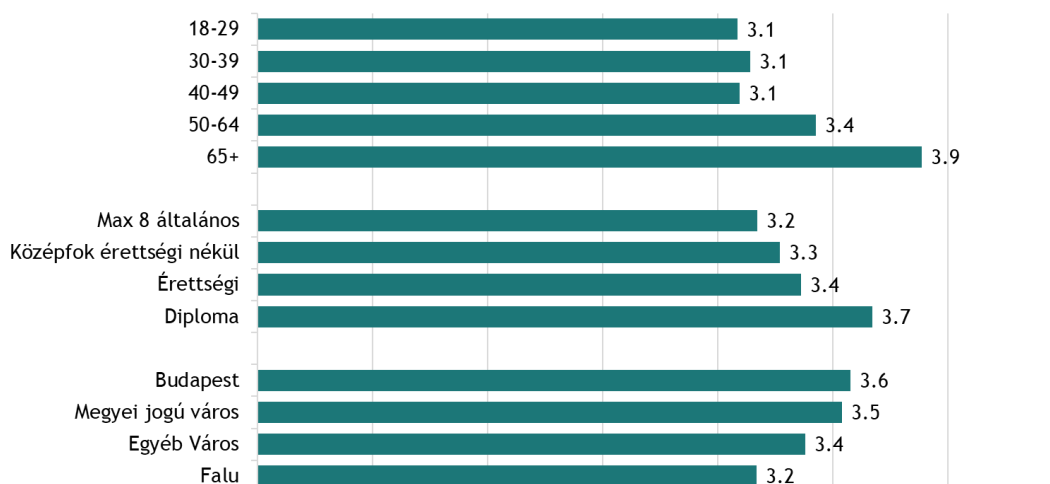
További érdekesség, hogy számos egyéb külpolitikával kapcsolatos attitűdhöz képest ([pl. orosz-ukrán háború megítélése](#)) messze nem határozza meg a véleményeket olyan mértékben a pártpolitikai hovatartozás. A kormánypárti és az ellenzéki átlagos véleményeket pár tizedpont (vagy annyi se) választja el egymástól, egyedül a független palesztin államiság kérdésében megengedőbbek valamennyire az ellenzéki, mint a kormánypárti választók (3,3 a 2,8-al szemben). Érdekesség viszont, hogy a párt nélküliek táborának átlagos véleménye számos kérdésben eltér mind az ellenzéki, mind a kormánypárti választóképtől, elsősorban Izraellel szemben kritikusabb irányba. Hajlamosabbak népírtásként tekinteni a Gázában történetekre (2,6-os átlagpont az ellenzéki és kormánypárti 2,4 illetve 2,3-hoz képest), kevésbé megértőek Izraellel a terrortámadások fényében, vagy azok ellenére (2,8-as átlagpont az ellenzékiek és kormánypártiak 3,3-ához képest) és szintén kevésbé tekintik jogos önvédelemnek az izraeli fellépést (2,9-es átlagpont az ellenzéki és kormánypárti 3,6, illetve 3,5-höz képest). Érdekes módon tehát a valódi törésvonal itt nem a kormány és az ellenzéki pártok között húzódik, hanem a pártot választani tudók és a párt nélküliek tábora között.

2. ábra. Az Izrael-barátság index átlagos értékei az egyes pártok szavazótáborában

*csoportok átlagértékei 1-5-ös skálán, ahol az 5-ös pontszám jelöli a leginkább Izrael-barát álláspontot

A kutatók konkrét pártok szavazótáborait is megvizsgálták még hozzá a 6 állításból számított aggregált indexet alapul véve (2. Ábra). Az átlagpontokból látható, hogy míg a kormánypártiak tábora (mérsékelt) Izrael-barát álláspontra helyezkedik (3,5-ös átlagpont), addig az ellenzéki pártok szavazói élesen megosztottak a kérdésben. A leginkább Izrael-barát választói közösség a DK-é, egyedülként 4 feletti átlagponttal, őket követik Márki-Zay Péter támogatói (3,8) és a Momentumos valamint a Párbeszédess szavazók (3,7). Lényegesen kritikusabbak a Jobbik, és annak utódpartjainak a támogatói (Második Reformkor - 3,5, Jobbik - 3,1, Mi Hazánk - 3, Nép Pártján - 2,9), valamint sokak számára meglepő módon a Kétfarkú Kutypárt támogatói is (3,1). A konkrét pártok szerinti bontásból is látszik azonban, hogy az Izraellel szemben legkritikusabbak közé tartoznak a pártnélküliek: ők a Nép Pártján és a Mi Hazánk szavazóival együtt a semleges 3-as szint alatt helyezkednek el.

3. ábra. Az Izrael-barátság index átlagos értékei demográfiai csoportok szerint*

*csoportok átlagértékei 1-5-ös skálán, ahol az 5-ös pontszám jelöli a leginkább Izrael-barát álláspontot

A politikai törésvonalakon túl érdekes különbségek felfedezhetőek különböző demográfiai csoportok között is (3. Ábra). A korcsoportonkénti bontást vizsgálva kiolvasható, hogy a legfiatalabb 3 korcsoport (49 éves korig) hasonlóan vélekedik a kérdésekről (3,1-es átlagpont az aggregált indexben), de az idősebbek körében, különösen 65 év felett egyértelmű többségbe kerül az izrael-párti álláspont (3,9). E különbségek vélhetően nem függetlenek attól a tényről, hogy a legidősebb korcsoportnak közvetlenebb kapcsolata volt a holokauszt-traumával és ebből adódóan érzékenyebbek lehetnek a zsidóság és Izrael egzisztenciális szorongására és biztonsági igényeire. Hasonló különbségek mutatkoznak meg iskolázottság tekintetében (3,7-es átlagpont a diplomások körében, míg 3,2-es átlagpont a maximum 8 általános végzettségűek körében), és valamivel kisebbek a különböző településtípuson élők között (3,6-os átlagpont Budapesten és 3,2-es átlagpont a falvakban). Némileg paradox módon tehát, amíg jelentős különbségek nem mutatkoznak kormánypárti és ellenzéki szavazók között, addig a magyar politika jól ismert demográfiai törésvonalai tetten érhetőek a gázai konfliktus megítélésében: a fővárosi diplomások inkább izraellel szimpatizálnak, addig a falvakban élő alacsonyabban iskolázott választói csoportok kritikusabban viszonyulnak Izrael válaszlépéseire, illetve tágabb értelemben a konfliktusban képviselt álláspontjához.

Módszertan: Az adatafelvétel sms-en keresztüli megkereséssel, online felületen készült 1200 fő részvételével. A minta nem, korcsoport, iskolai végzettség és lakóhely tekintetében reprezentálja a teljes felnőtt lakosság összetételét. A nyers adatok súlyozásánál a demográfiai változókon túl a kutatók figyelembe vették a tavalyi országgyűlési választáson leadott szavazatra vonatkozó kérdésre adott válaszokat is. A statisztikai hibahatár %-os eloszlások esetén 2.9%, az írásban bemutatott átlagpontok esetén pedig 0,1 pont, azaz a becsült értékek maximum ennyire térhetnek el attól, amit az egész felnőtt lakosság lekérdezése eredményezett volna.

Készítette: 21 Kutatóközpont
Készült: 2023.11.27. Budapest